

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОСВІТА І ЗДОРОВ'Я ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ

ФАКУЛЬТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ,
СПОРТУ І ЗДОРОВ'Я

Український державний університет
імені Михайла Драгоманова

2024 р.

УДК 37.016:613]:005.745
0-72

Матеріали VI Міжнародного симпозиуму «Освіта і здоров'я підрастаючого покоління»: Зб. наук. Праць / За ред. Білик В.Г. Вип. 6. К.: Алатон, 2024. 227 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Андрущенко Віктор Петрович – ректор Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, академік НАПН України, Член кореспондент НАН України, доктор філософських наук, професор.

Тимошенко Олексій Валерійович – декан факультету фізичного виховання, спорту і здоров'я, Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, доктор педагогічних наук, професор.

Білик Валентина Григорівна – завідувачка кафедри здоров'язбережувальної освіти та фізичної рекреації Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, доктор педагогічних наук, професор.

ISBN 978-617-7834-38-9

© Редакційна колегія, 2024
© Автори статей, 2024
© Видавництво «Алатон», 2024

діти мають з оточенням. З точки зору статусу ваги, його роль є переконливим доказом негативного зв'язку з РК, який зароджується у дошкільнят і закріплюється в учнів початкової школи, де діти з надмірною вагою мають більші труднощі з руховими завданнями, ніж у дітей з нормальною вагою.

Таким чином є важливим урахування біологічних і соціокультурних особливостей у розвитку РК, підкреслюючи відмінності, які існують в одній групі учнів початкових класів. Як біологічний фактор стать корелює у РК, переважно в об'єктному контролі, де під-

тверджується, що у хлопчиків вищі бали, ніж у дівчат. Зростання віку також корелює з дитячою РК. Крім того, статус ваги є ще одним важливим визначальним фактором у виконанні рухових завдань, представляючи негативний зв'язок РК у дітей із надмірною вагою та ожирінням. Соціокультурні чинники, особливо соціально-економічний рівень, є іншими важливими характеристиками процесу розвитку РК, де нерівності з'являються відповідно до рівня вразливості учнів та дітей із сімей з обмеженими можливостями.

Список використаних джерел

1. World Health Organization . Global Action Plan on Physical Activity 2018–2030: More Active People for a Healthier World: At-a-Glance. World Health Organization; Washington, DC, USA: 2018.
2. Telama R., Yang X., Viikari J., Välimäki I., Wanne O., Raitakari O. Physical activity from childhood to adulthood: A 21-year tracking study. *Am. J. Prev. Med.* 2005; 28: 267–273. doi: 10.1016/j.amepre.2004.12.003.
3. Hallal P.C., Andersen L.B., Bull F.C., Guthold R., Haskell W., Ekelund U. Global physical activity levels: Surveillance progress, pitfalls, and prospects. *Lancet.* 2012; 380: 247–257. doi: 10.1016/S0140-6736(12)60646-1.
4. Помещикова І.П., Чуча Ю. І., Ломан С.Л. Проблеми і перспективи розвитку спортивних ігор одноборств у закладах вищої освіти. 2020 с. 124-128.
5. Gallahue D.L., Ozmun J.C., Goodway J.D. *Understanding Motor Development: Infants, Children, Adolescents, Adults.* 7th ed. McGraw-Hill; New York, NY, USA: 2012.
6. Herrmann C., Heim C., Seelig H. Construct and correlates of basic motor competencies in primary school-aged children. *J. Sport Health Sci.* 2019;8:63–70. doi: 10.1016/j.jshs.2017.04.002.
7. Okely A.D., Booth M.L., Patterson J.W. Relationship of Cardiorespiratory Endurance to Fundamental Movement Skill Proficiency among Adolescents. *Pediatr. Exerc. Sci.* 2001;13:380–391. doi: 10.1123/pes.13.4.380.
8. Schmidt M., Egger F., Benzing V., Jäger K., Conzelmann A., Roebbers C.M., Pesce C. Disentangling the relationship between children's motor ability, executive function and academic achievement. *PLoS ONE.* 2017;12:e0182845. doi: 10.1371

ХАРАКТЕРИСТИКИ БУЛІНГА ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ

Кузьменко Олександр Петрович

кандидат біологічних наук, доцент кафедри здоров'язбережувальної освіти та фізичної рекреації Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Зімніков Володимир Олегович

студент 2 курсу магістратури спеціальності Середня освіта «Здоров'я людини», Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Лисаков Юрій Вікторович

фізична особа приватний підприємець

Булінг класифікований ВООЗ як серйозна проблема громадського здоров'я, що збільшує ризик поганого здоров'я, соціальних і освітніх негараздів у дитинстві та підлітковому віці [1]. Характеризується повторюваною віктимізацією в рамках незбалансо-

ваних владних відносин, цькуванням, частоті рівнів агресії, починаючи від образ до фізичного, вербального та соціального насильства. Динаміка в таких стосунках консолідується повторними та тривалими епізодами цькування: хулігани накопичують

силу поки жертви її позбавляються і стають дедалі менш здатними захищати себе, що призводить до їх психологічного стресу [2]. Випадки булінгу в дитинстві чи підлітковому віці мають причинно-наслідковий зв'язок із розвитком проблем психічного здоров'я після ранніх років життя, включаючи депресію, тривогу та схильність до суїциду [3]. Таким чином, вирішення глобальної проблеми громадського здоров'я, пов'язаної з булінгом у дитинстві привертає все більшу увагу міжнародної спільноти та є життєво важливим.

Учасники булінгу виконують одну з трьох ролей: жертви, хулігана (або кривдника) або хулігана-жертви (який є і кривдником і жертвою булінгу). Жертви та хулігани або належать до однієї групи однолітків (знущання з боку однолітків) або в одній сім'ї (знущання з боку братів і сестер), хоча знущання часто трапляються в кількох місцях одночасно, наприклад, у школі (знущання з боку однолітків) і вдома (залякування з боку братів і сестер), що представляє всюдисущу екологію знущань, яка пронизує дитяче життя. У той час як традиційне знущання визнається та вивчається протягом багатьох десятиліть і часто приймається як неминучий аспект нормального дитинства, кібербулінг є відносно новим явищем, у якому тепер знущання в дитинстві відбувається через цифрові модальності. Широке поширення електронних пристроїв досягло майже повного насичення серед підлітків у країнах з високим рівнем доходу, коли користувачі використовують свої пристрої сотні разів і годинами щодня [4]. Забезпечуючи корисний доступ до інформації та соціальну підтримку, цей зростаючий онлайн-вплив на молодих людей робить їх уразливими до експлуатації, азартних ігор і догляду з боку злочинців і сексуальних насильників, а також до кібербулінгу. Завдяки збільшеному потенціалу для великої аудиторії, анонімні атаки та постійність опублікованих повідомлень у поєднанні з нижчим рівнем прямого зворотного зв'язку, зменшення часових і просторових обмежень, а також зменшення нагляду дорослих, є побоювання, що кібербулінг може становити більшу загрозу для здоров'я дітей і підлітків, ніж традиційні методи боулінгу.

Фактори, що обумовлюють боулінг.

1. Статеві відмінності.

Два великомасштабних міжнародних опитування, які регулярно проводить ВООЗ — Глобальне опитування щодо здоров'я учнів у школах (GSHS) та дослідження поведінки дітей шкільного віку щодо здоров'я — надають дані зі 144 країн і територій у всіх регіонах світу. Ці дані ідентифікують конкретні фактори, які сильно впливають на тип, частоту та тяжкість булінгу, з яким стикаються діти та підлітки в усьому світі. Ці фактори, свідчать про те, що діти, яких сприймають як «інших» у будь-якому відношенні, піддаються більшому ризику стати жертвами боулінгу. У всьому світі дівчата та хлопчики однаково схильні до цькування. Хлопчики частіше зазнають прямого фізичного знущання; дівчата частіше зазнають прямого словесного та непрямого булінгу. Хлопчики частіше стають винуватцями прямого фізичного булінгу, тоді як дівчата частіше стають винуватцями непрямого та емоційного булінгу. Дівчата частіше, ніж хлопчики, стикаються з булінгом через зовнішній вигляд. У всьому світі немає серйозних відмінностей у тому, якою мірою дівчата та хлопчики зазнають сексуального знущання, але є регіональні відмінності. Дівчата частіше, ніж хлопчики, піддаються кібербулінгу через цифрові повідомлення, але розбіжності між статями в поширеності кібербулінгу через цифрові повідомлення менші.

2. Різниця у віці. Коли діти дорослішають, вони рідше стикаються з булінгом з боку однолітків. Різниця у віці є менш вираженою для вчинення булінгу. Старші діти можуть бути більш схильні до кібербулінгу.

3. Невідповідність гендерним нормам. Діти, яких вважають гендерно неконформними, піддаються більшому ризику залякування.

4. Зовнішність. Зовнішній вигляд є найчастішою причиною знущань. Невдоволення своїм тілом і надмірна вага пов'язані із знущаннями.

5. Фізичні порушення та проблеми з навчанням. -Фізичні проблеми та порушення навчання пов'язані з підвищеним ризиком залякування.

6. Раса, національність або колір шкіри. Залякування на основі раси, національності чи кольору шкіри є другою за частотою причиною цькування, про яку повідомляють діти.

7. Релігія порівняно з іншими факторами релігію згадують набагато менше дітей як причину цькування.

8. Соціально-економічний статус. Соціально-економічний недолік пов'язаний із підвищеним ризиком залякування. Подібний зв'язок спостерігається між самооцінкою соціального статусу та кібербулінгом [5].

Наслідки булінга для здоров'я в дитинстві та підлітковому віці.

Численні довгострокові і перехресні дослідження продемонстрували тісний зв'язок між булінгом у дитинстві та результатами фізичного, психічного та соціального здоров'я жертв, хуліганів і жертв хуліганів [2]. Наслідки булінга для фізичного здоров'я мають переважно психосоматичний характер. Незважаючи на значні регіональні відмінності, зв'язок між булінгом у дитинстві та суїцидальними ідеями та поведінкою визнаний у всьому світі [6]. Викликає тривогу те, що віктимізація від хуліганів у дитинстві пов'язана з ризиком виникнення проблем із

психічним здоров'ям, подібних до тих, які відчувають діти, що перебувають у державному закладі або закладах опіки. Віктимізація у братів і сестер пов'язана зі значними емоційними проблемами в дитинстві, включаючи низьку самооцінку, депресію та самоушкодження і підвищує ризик подальшої віктимізації через цькування однолітків. Загалом несприятливі наслідки для психічного здоров'я внаслідок булінгу в дитинстві найбільше впливають на жертв хуліганів, за ними йдуть жертви та хулігани.

Дев'ять із 10 підлітків, які повідомляють про віктимізацію через кібербулінг, також є жертвами булінгу в його традиційних формах, тобто кібербулінг створює дуже мало додаткових жертв, але є ще однією зброєю в арсеналі хулігана і не замінює традиційні методи. Таким чином, традиційне знущання все ще є основним типом знущань, пов'язаних із поганими наслідками для психічного і фізичного здоров'я дітей та підлітків

Список використаних джерел

1. World Health Organization . Social determinants of health and well-being among young people. health behaviour in school-aged children (HBSC) study: international report from the 2009/2010 survey. health policy for children and adolescents, no. 6, 2012.
2. Olweus D. Bully/victim problems among school children: some basic facts and effects of a school-based intervention program. : Pepler D, Rubin K K, . The development and treatment of childhood aggression. Hillsdale, NJ, Erlbaum, 1991: 411–48.
3. Lancet Psychiatry . Why be happy when you could be normal? Lancet Psychiatry 2015;2:851. 10.1016/S2215-0366(15)00420-4
4. 10. Haug S, Castro RP, Kwon M, et al.. Smartphone use and smartphone addiction among young people in Switzerland. J Behav Addict 2015;4:299–307. 10.1556/2006.4.2015.037
5. Copeland WE, Wolke D, Angold A, et al.. Adult psychiatric outcomes of bullying and being bullied by peers in childhood and adolescence. JAMA Psychiatry 2013; 70: 419–26. 10.1001/jamapsychiatry.2013.504
6. Tang JJ, Yu Y, Wilcox HC, et al.. Global risks of suicidal behaviours and being bullied and their association in adolescents: school-based health survey in 83 countries. EClinicalMedicine 2020;19:100253. 10.1016

КОНЦЕПТУАЛЬНІ МОДЕЛІ ДЛЯ РОЗУМІННЯ ДИТЯЧОГО ОЖИРІННЯ»

Кузьменко Олександр Петрович

кандидат біологічних наук, доцент кафедри здоров'язбережувальної освіти та фізичної рекреації Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Мовчан Ангеліна Андріївна

студентка 3-го курсу спеціальності Середня освіта «Здоров'я людини» Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Дитячим ожирінням називається Під впливом генетики, біології, хронічна форма порушення обміну речовин. психосоціальних факторів і поведінки,